

מצג השווא של חמשת הרקטורים במכתבם לראשי המדינה

לכבוד היועץ המשפטי לממשלה
עו"ד מני מזוז

לכבוד מבקר המדינה
השופט בדימוס מיכה לינדנשטראוס

העתקים אל
ראש הממשלה בנימין נתניהו
שר החינוך גדעון סער
שר האוצר יובל שטייניץ

מאת ד"ר יעקב ברגמן
בית-הספר למינהל עסקים
האוניברסיטה העברית, ירושלים
Yaacov.Bergman@huji.ac.il
נמנה ע"י רשת "הארץ"
בין המשפיעים על החינוך בישראל בשנת 2008
http://pluto.mscc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/Bergman_influential.pdf

15 ביוני 2009
23 בסיוון 5769

לזכר משרת הציבור באמונה עמוס סלייפר

מצג השווא של חמשת הרקטורים במכתבם לראשי המדינה

"מה שגרם למשבר בהשכלה הגבוהה הוא חוסר אמון טוטלי. לסגל הבכיר לא איכפת מן הסגל הזוטר, למרצים לא איכפת מהאוניברסיטה, וכן הלאה. אין במערכת הזאת מידה בסיסית של אמון."
— ח"כ יולי תמיר, שרת החינוך וראש המועצה להשכלה גבוהה עד לפני חודשיים בשיחה עם סטודנטים באוניברסיטה העברית, פורסם ב"כל העיר" 5.6.2009

"מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב וביעילות."
— חמשת הרקטורים באוניברסיטאות המחקר במכתבם לראשי המדינה, 7.5.2009

לא ייתכן שמערכת השכלה גבוהה הנמצאת במשבר מפני שאין בה מידה בסיסית של אמון ומפני שלמרצים לא איכפת מן האוניברסיטאות, כדברי ראש המועצה להשכלה גבוהה לשעבר יולי תמיר, תפעל היטב וביעילות כמצג חמשת הרקטורים במכתבם אל ראשי הרשות המבצעת במדינת ישראל. אם צד אחד אמר את האמת, אזי בהכרח הצד האחר אמר את היפוכה.

במכתב פומבי זה אוכיח בעובדות המבוססות על מסמכים רשמיים שראש המועצה להשכלה גבוהה ושרת החינוך לשעבר, ח"כ יולי תמיר היא שאמרה את האמת. לכן, במכתב פומבי זה אני מלין בפניכם רשמית על חמישה רקטורים באוניברסיטאות מחקר בישראל על שקשרו, כתבו, ושגרו יחדיו אל ראש הממשלה, אל שר החינוך, ואל שר האוצר מכתב המהווה מצג שווא והולכת שולל. תלונתי היא כנגד:

1. רקטור אוניברסיטת חיפה יוסי בן ארצי
2. רקטור אוניברסיטת בן גוריון בנגב גימי וינבלט
3. רקטור אוניברסיטת תל אביב דני לויתן
4. רקטור האוניברסיטה העברית שרה סטרומזה
5. משנה בכיר לנשיא הטכניון פאול פייגין

במכתבם מן ה-7 במאי, שהעתקו מצורף בסוף מסמך זה, עברו לכאורה חמשת עובדי הציבור הרקטורים הנזכרים לעיל, כפי שאראה להלן, עבירה של מרמה והפרת אמונים לפי ניסוחה החדש על ידי משרד המשפטים¹ אשר מפרט מקרים אופייניים של עבירה זו וביניהם "יצירת מצג שווא כלפי עובד ציבור אחר או מסירת דיווח כוזב לעובד ציבור אחר", ובכך "פגעו מהותית בפעולתו התקינה של השירות הציבורי", קרי הממשלה במקרה זה, אשר החליטה, גם בהשפעת המכתב האמור, להוציא מחוק ההסדרים את הרפורמות החינוכיות בהשכלה הגבוהה שהציע משרד האוצר; רפורמות שמטרתן להחזיר במערכת הזאת "מידה בסיסית של אמון" החסר בה וכדי להפעילה היטב וביעילות למען הציבור.

כבוד היועץ המשפטי לממשלה וכבוד מבקר המדינה, אם, אחרי שתקראו את ההוכחות שאביא להלן, אכן תמצאו כתלונתי, ששווא הציגו חמשת הרקטורים לראשי המדינה, אזי חשוב שתפעלו כנגד חמשת עובדי ציבור אלה כמתחייב בחוק.

¹ "משרד המשפטים מציג: נשק חדש במלחמה בשחיתות", ידיעות אחרונות, 11.1.2009.

תקציר

משרד האוצר ניסה לאחרונה ליישם באמצעות חוק ההסדרים שתי רפורמות מבניות חשובות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל; האחת, חיזוק הוועדה לתכנון ולתקצוב בהשכלה הגבוהה (ות"ת) לעשותה יותר אחריותית לציבור בהגדלת מספר נציגיו בה, והשניה הקמת מערכת עצמאית ואמיתית להערכת איכות אקדמית.

במטרה להכשיל יישום רפורמות חיוניות אלה, שלחו ב-7 במאי חמישה רקטורים באוניברסיטאות המחקר מכתב, שהעתקו מצורף בסוף מסמך זה, אל ראש הממשלה, אל שר החינוך, ואל שר האוצר. במכתבם כתבו חמשת הרקטורים אל ראשי המדינה, ש"מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב, ביעילות, ובהצלחה מדעית והוראתית."

כדי להפריך קביעת שווא זו אצטט מתוך פרוטוקול רשמי את הודאותיהם של חברי המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) ושל חברי ות"ת האומרים את ההיפך: שקיימת התדרדרות תחומים בהשכלה הגבוהה; שמערכת התמריצים במוסדות היא אסון שגורם לרעות חולות רבות וביניהן ירידת איכות הלימודים והמחקר; שמל"ג/ות"ת לא עסקו בתכנון מערכת ההשכלה הגבוהה כפי שהטילה עליהם הממשלה; ושאינן סדרי עדיפויות לאומיים במערכת.

בנוסף אצטט מתוך דו"ח מבקר המדינה החמור ללא תקדים על מערכת ההשכלה הגבוהה מחודש מרץ השנה. בדו"ח זה חוזר המבקר מספר פעמים על קביעתו המנומקת ש-ות"ת נכשלה כישלון בולט במילוי התפקיד שיעדה לה הממשלה, שהוא הפיקוח על מערכת ההשכלה הגבוהה; ושיש לראות כישלון זה בחומרה.

במכתבם למנהיגי המדינה הלינו חמשת הרקטורים ש"הצעת החוק מאשימה את האוניברסיטאות בחוסר שקיפות וחוסר אובייקטיביות ובכך מטילה דופי ביושרה האישית והמוסדית של העוסקים במלאכה זו באוניברסיטאות ובמל"ג."

להפרכת תלונה זו אצטט מתוך דו"ח מבקר המדינה: "האוניברסיטאות וועד ראשי האוניברסיטאות מנצלים את מעמדה של מערכת ההשכלה הגבוהה ואת החשיבות שמייחסת לה המדינה, ופועלים בחוסר אחריות באופן שמגזרים אחרים אינם מרשים לעצמם, והם אף עושים שימוש נרחב בעקרון החופש האקדמי כדי להימנע מפיקוח וממעקב כדין על השימוש שהאוניברסיטאות עושות בכספי ציבור." ועוד אצטט מדו"ח המבקר: "הביקורת מלמדת כי ועד ראשי האוניברסיטאות אף נושא באחריות לחלק מהליקויים שנמצאו בביקורת; והדבר מעיד על אחריותם האישית של ראשי האוניברסיטאות לנעשה."

אדגיש גם שחמשת הרקטורים לא ראו לנכון להזכיר כלל במכתבם המציג את מערכת ההשכלה הגבוהה כפועלת היטב וביעילות, את דו"ח מבקר המדינה הקשה על אותה מערכת. השמטה רבתי זו מעוררת השתוממות, אם מצג אמת התכוונו להציג.

והוסיפו והציגו חמשת הרקטורים שווא לראשי המדינה במלים אלה: "כל בר דעת ומבין עניין וכל מי שמכיר מעט את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, יודע שהתערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות [!] להוביל לניוונו."

כדי לסתור קביעה זו של חמשת הרקטורים, אוכיח בעובדות את ההיפך הגמור. אראה שממשלות מדינות העולם המתקדמות הינן מעורבות באופן אינטנסיבי במערכות ההשכלה הגבוהה שהן מממנות מכספי הציבור כחלק ממילוי תפקידן ואחריותן כלפי בוחריהן.

ציפיית הממשלה בהקמת ות"ת ב-1977 הייתה שזו תפקח באופן אפקטיבי על התנהלות מערכת ההשכלה הגבוהה לטובת הציבור כפי שהפיקוח על הבנקים שבנק ישראל מפקח על התנהלות מערכת הבנקאות.

תקווה זו נכזבה, כפי שמודים חברי ות"ת עצמם (ראו להלן). המסקנה המתבקשת היא אפוא שיש צורך חיוני ומידי בישראל לחזק את ות"ת ולעשותה אחריותית לציבור משלמי המסים המממנים את חלק הארי של פעילות מערכת ההשכלה הגבוהה. חיזוק האחריותיות לציבור יכולה להעשות, כהצעת האוצר, רק על ידי חיזוק המרכיב הציבורי ב-ות"ת, כפי שהדבר נעשה בכל מערכות ההשכלה הגבוהה של המדינות המתקדמות.

ועוד הציגו חמשת הרקטורים מצג שווא בכותבם אל מנהיגי המדינה: "כידוע לכם מתקיימת מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה. עתה המערכת מתפקדת בצורה יעילה, אוביקטיבית ומקצועית ביותר."

אסתור קביעה זו של חמשת הרקטורים בהוכיחי שה-מל"ג מונעת את הערכת המחקר המתבצע באוניברסיטאות המחקר; שהיא מונעת את הערכת לימודי התואר השלישי; שה-מל"ג מונעת את השוואה בין תוכניות הלימודים לתארים הראשון והשני במוסדות השונים ובכך מכשילה תחרותיות מיטיבה עם הציבור ביניהם; ושהיא אינה מפיקה לקחים מן המעט שכן נעשה.

המסקנה המתבקשת היא אפוא, כהצעת האוצר, שיש צורך חיוני ומידי בישראל בהקמת סוכנות עצמאית לבקרת תפוקות מערכת ההשכלה הגבוהה ואיכותן כמקובל במדינות המתקדמות בעולם וכמומלץ על ידי גופים המתמחים בבקרה כזו, כדי שזו תערוך בקרה אמיתית.

הציבור מעניק חופש אקדמי לחוקרי האוניברסיטאות כדי שאלה יאמרו אמת לשררה. אבל חמשת הרקטורים, הראשים האקדמיים באוניברסיטאות המחקר, עשו את ההיפך. הם הציגו מצג שווא לראשי המדינה, וגרמו בכך לעיוות החלטות חשובות במדיניות הציבורית. לכן, יש לראות את מצג השווא של חמשת הרקטורים בחומרה יתרה, ולפעול בתקיפות ובכל האמצעים החוקיים העומדים לרשות הציבור, לתיקון המכשלה.

מצג שווא 1: "מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב וביעילות" – האמנם!?

ב-7 במאי כתבו חמשת הרקטורים אל מנהיגי המדינה: "מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב, ביעילות, ובהצלחה מדעית והוראתית." לכן הם מתנגדים בתוקף להצעת האוצר לחיזוק הרכב ות"ת בהגדלת ייצוג הציבור בו.

בזאת הציגו חמשת הרקטורים מצג שווא!

אביא שוב את העדות הסותרות את מצג חמשת הרקטורים שהעידה שרת החינוך ויו"ר המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) לשעבר, ח"כ יולי תמיר, שאין לחשוד בה כי היא דורשת רעת מערכת ההשכלה הגבוהה, כי מתוכה באה, ומגינתה הייתה כשרת חינוך. כך העידה:² "מה שגרם למשבר בהשכלה הגבוהה הוא חוסר אמון טוטלי. לסגל הבכיר לא איכפת מן הסגל הזוטר, למרצים לא אכפת מהאוניברסיטה, וכן הלאה. אין במערכת הזאת מידה בסיסית של אמון." אבל לא ייתכן שמערכת הכושלת כתיאורה המדכא של יושבת ראש המל"ג, גם תפעל היטב, ביעילות, ובהצלחה, כדברי חמשת הרקטורים.

מתוך העדויות שאביא מיד, עולה שיושבת ראש המל"ג לשעבר יולי תמיר דיברה אמת, ובהכרח, חמשת הרקטורים הציגו לראשי המדינה את היפוכה.

הודאות חברי מל"ג/ות"ת בכשלונם

ב-3 במאי, ארבעה ימים לפני שכתבו הרקטורים את מכתבם, קיימה את ישיבתה הראשונה "הוועדה לגיבוש מדיניות ההשכלה הגבוהה" שחברים בה חמישה חברי ה-מל"ג ושני חברי הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת). מתוך הפרוטוקול שכתבה הוועדה, עולה תמונה הפוכה בתכלית מן התמונה שציירו חמשת הרקטורים לראשי המדינה. הנה מבחר מדברי חברי הוועדה לפי פרוטוקול אותה ישיבה:

פרופסור שמעון אולמן (חבר מל"ג): "מן הדו"חות להערכת האיכות שנתקבלו לגבי תחומי הלימוד השונים שנבדקו עולה תמונה מדאיגה של התדרדרות התחומים." – הזו הצלחה מדעית והוראתית, כסילופם של חמשת הרקטורים?

פרופסור זוהר גושן (חבר מל"ג): "מערך התמריצים הקיים כיום באוניברסיטאות גורם לירידת איכות הלימודים והמחקר." – הזו מערכת השכלה גבוהה הפועלת היטב, ביעילות, ובהצלחה מדעית והוראתית?

פרופסור פייסל עזאייזה (חבר מל"ג): "גם ות"ת וגם מל"ג, למרות שהם אמורים לעסוק במדיניות ובתכנון, בפועל זה לא קורה. [ ] לא היה תכנון ראוי של מערכת ההשכלה הגבוהה. במל"ג פונקציית התכנון לא עובדת." – הזו מערכת השכלה גבוהה הפועלת היטב וביעילות, כסילופם של חמשת הרקטורים?

תת-אלוף בדימוס אהרון בית-הלחמי (נציג ציבור יחידי ב-ות"ת): "כיום הבעיה העיקרית בהערכת האיכות היא העובדה כי אין הפקת לקחים ממסקנות תהליך הערכת האיכות. מערכת התמריצים במוסדות היא אסון שגורם לרעות חולות רבות. התכנון הוא פונקציה שחסרה מאד ב-ות"ת/מל"ג." – הזו מערכת השכלה גבוהה הפועלת היטב, ביעילות, ובהצלחה מדעית והוראתית, כסילופם של חמשת הרקטורים?

פרופסור שמעון ינקלביץ (חבר ות"ת): "גם בוועדה לתקצוב ותכנון לא עוסקים בתכנון.

² שיחה עם סטודנטים באוניברסיטה העברית, פורסם ב"כל העיר" 5.6.2009.

מי בעצם מחליט על סדרי עדיפויות? צריך לקבוע סדרי עדיפויות לאומיים. בלי זה אין תכנון. – הזו מערכת השכלה גבוהה הפועלת היטב וביעילות?

פרופסור ברוך נבו, יו"ר הוועדה (חבר מלי"ג): **"הצטברו מצוקות רבות במערכת בנושאים תכנוניים."** – הזו מערכת השכלה גבוהה הפועלת היטב וביעילות, כסילופם של חמשת הרקטורים?

הקורא הודאות אלה בכישלון ה-מלי"ג וה-ות"ת ישאל, הרי המודים בכישלונות האלה הינם בעצמם חברי ה-מלי"ג וה-ות"ת. היכן הם היו ומה הם עשו כששני גופים אלה, בהם הינם חברים, כשלו במשך תקופה כה ארוכה? הדוברים גם לא שאלו כלל את השאלות היסודיות המתבקשות: מהי הסיבה שה-מלי"ג וה-ות"ת כשלו כך לאורך השנים? האם אין כאן בעיה יסודית של מבנה גופים אלה והרכבם? – בעיה שהכשילה גופים דומים במדינות מתקדמות אחרות עד שממשלותיהן קמו והחליפו אותם ואת תפקידיהם, כפי שאפרט להלן.

שאלה נוספת: האם ראוי שחברי מלי"ג ו-ות"ת המודים בכישלון של עצמם יהיו אלה שיגבשו את מדיניות ההשכלה הגבוהה? ואומנם חבר ות"ת שמעון ינקלביץ' הבחין באבסורד ואמר לפרוטוקול ועדת גיבוש המדיניות: **"אולי נדרשת ועדה חיצונית, נטולת אינטרסים?"** – אולי?! ... ברור שנדרשת ועדה חיצונית!

יש לשים לב, שבסטיה מן הנוהג של הממסד האקדמי הישראלי בדברו אל הציבור ואל נבחרי, אף אחד מן הדוברים לעיל לא תירץ את כשלונות מלי"ג/ות"ת בקיצוצים שקצצה כביכול המדינה בתקציבי ההשכלה הגבוהה. גם שרת החינוך ויו"ר מלי"ג לשעבר יולי תמיר לא תלתה את המשבר במערכת ההשכלה הגבוהה בקיצוצי התקציב כביכול, אלא בחוסר אמון טוטלי שקיים במערכת זו. זאת, מפני ש- (1) באמת "לא חלה שחיקה בהקצבות של המדינה להשכלה הגבוהה", כפי שקבעה ועדת שוחט בעמוד 19 בדו"ח שלה לממשלה, ו- (2) הכשלונות שפורטו, כמו חוסר תכנון, תמריצים שהם אסון, וחוסר אמון טוטלי, אין להם כל קשר לגודל התקציב שכלל לא קוצץ.³

מאלפת התהום הרבה הפעורה בין התמונה הקשה העולה מהודאותיהם בכישלון של חברי מלי"ג/ות"ת לעיל לבין התמונה העולה מדו"ח "הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל" הידועה כוועדת שוחט, אשר בניגוד לשם המטעה שקראה לעצמה, לא בחנה כלל את תפקודן הכושל של מלי"ג/ות"ת האחראיות על מערכת ההשכלה הגבוהה.

כדי להדגים "התדרדרות התחומים", כהודאת חבר מלי"ג שמעון אולמן, די להזכיר את הכותרת ב- TheMarker מן ה-18.12.2008: **"ועדת מומחים: המחלקות לכלכלה באוניברסיטאות במצב נואש."**

כדי להדגים כיצד מערכת התמריצים ש-ות"ת מפעילה על המוסדות להשכלה גבוהה "היא אסון שגורם לרעות חולות רבות" כהודאת חבר ות"ת אהרון בית-הלחמי לעיל, אצטט את דו"ח שוחט (עמ' 92): **"השימוש במספר הבוגרים כמדד למדידת תפוקות, [ ] הביא עמו ניסיונות לצמצם את הנשירה, גם אם היה בהם לפגוע בתקני איכות אקדמיים, וניסיונות אחרים 'לנפח' את מספר הבוגרים. [ ] אוניברסיטאות קטנות שלא יכלו להתחרות באוניברסיטאות הגדולות באיכות המחקר, ניסו להגדיל את חלקן ב"עוגת המחקר" באמצעות הגדלה של מספר התלמידים לתואר השלישי. עקב זאת חל גידול**

³ מאלף לקרוא את פרוטוקול ישיבת מליאת ועדת שוחט מן ה-11.6.2007 בו נציגי האקדמיה מתאמצים למצוא את הקיצוץ ואינם מצליחים.

דיספרופורציוני במספר תלמידי הדוקטורט במדעי הרוח והחברה, תחומים שבהם ייצור הדוקטורט 'זול' יחסית. וראו להלן את ההשפעה על טיב הדוקטורים שהתרבו ללא פרופורציה.

מכאן שמוטלת לרגלי הציבור זה שנים ערימה של כשלונות, זה על גב זה:

1. מל"ג/ות"ת נותנות תמריצים רעים להגדלת מספרי סטודנטים בשלושת התארים על חשבון איכותם.
  2. האוניברסיטאות מגיבות לתמריצים הרעים ומגדילות מספרי הסטודנטים כדי להגדיל את הכנסותיהן הכספיות, תוך הזנחה מכוונת של אחריותן שלהן לאיכות אקדמית.
  3. מל"ג/ות"ת יודעות זאת היטב, אך מזניחות את אחריותן לפקח על האיכות האקדמית המתדרדרת באוניברסיטאות, וגם אינן מתקנות את התמריצים הרעים.
- כדי להדגים חוסר תכנון ואי קיומו של סדר עדיפויות לאומי במחקר מדעי באוניברסיטאות כהודאתו של חבר ות"ת שמועון ינקלביץ, אזכיר את הדו"ח מ-2006 של ועדת מומחים בינלאומית שהוזמנה על ידי קרן יד הנדיב (לא על ידי מל"ג) כדי לסקור את תחום בריאות וסביבה בישראל.⁴ בין השאר מצאה הוועדה ש"קיים מחסור במדענים שעברו הכשרה הנחוצה לעריכת מחקר בתחום בריאות וסביבה. הדבר מוביל ליכולת תגובה בלתי מספקת במקרים של התפרצויות תחלואה הנגרמות ממפגעים סביבתיים." כמו כן מצאה הוועדה ש"בתחום בריאות וסביבה מתבצע בישראל רק מחקר מינימלי." לעומת זאת, האוניברסיטאות משתמשות בכספי הציבור לממן מחקרים בתחומים שתרומתם לחברה הישראלית קטנה בהרבה.

בהינתן ההודאות של חברי מל"ג/ות"ת בכישלונם, ברור מדוע אמר סגן יו"ר המל"ג דאז יצחק גלנור ל"הארץ" 31/7/2007 בסתירה למכתב חמשת הרקטורים: **"ההוראה הוזנחה, והמערכת התרחבה בלי מדיניות מנחה. מל"ג תתחיל לדאוג לאיכות ההוראה והמחקר."** אבל הוא התפטר מספר חודשים לאחר הצהרה דרמטית זו מבלי שה-מל"ג החלה לדאוג לאיכות ההוראה והמחקר כפי שהודו חברי מל"ג/ות"ת בציטוטים שלעיל.

מדוע הוזנחה ההוראה? מדוע התרחבה המערכת בלי מדיניות מנחה? מדוע מל"ג עדיין לא החלה לדאוג לאיכות המחקר במשך חמישים ואחת השנים שחלפו מאז הוקמה ב-1958 על פי חוק ההשכלה הגבוהה המיושן, אשר אין לו אח ורע בעולם לנאיביות ולחוסר אחריותיות? על כך השיבה יו"ר המל"ג ושרת החינוך דאז יולי תמיר ל-TheMarker ב-6/1/2008: **"המל"ג נגועה בניגודי עניינים. מרבית חברי המל"ג הם נציגי האוניברסיטאות והמכללות, כך שנציגי המפוקחים הם המפקחים,"** משל הייתה מועצה של נציגי הבנקים מחליפה את הפיקוח על הבנקים, או מועצה של נציגי הנהלות החברות הנסחרות בבורסה הייתה מחליפה את הרשות לניירות ערך.

מכשלת "נציגי המפוקחים הם המפקחים" היא בדיוק הסיבה העומדת מאחורי הצעות האוצר להגדלת משקל נציגי הציבור ב-ות"ת ולהקמת מערכת בקרת איכות עצמאית.

⁴ <http://www.ehf.org.il/Files/EHReportYH.pdf>

דו"ח מבקר המדינה על מערכת ההשכלה הגבוהה, מרץ 2009

לא זו, אף זו. חמשת הרקטורים הולכו שולל את מנהיגי המדינה גם בהתעלמם לחלוטין במכתבם מן הדו"ח הקשה ללא תקדים של מבקר המדינה⁵ על מערכת ההשכלה הגבוהה שהתפרסם אך לפני חודשיים, ואשר התקבל בתדהמה ובכעס בתקשורת ובציבור.⁶ בדו"ח חמור זה חוזר מבקר המדינה מספר פעמים על הקביעה ש-ות"ת נכשלה בביקוח על האוניברסיטאות שנהגו בחוסר אחריות: "אין ות"ת ממלאת את תפקידה כראוי, ויש לראות זאת בחומרה" (דו"ח המבקר עמ' 68). "עולה שות"ת נכשלה בתפקידה [ ]. לדעת משרד מבקר המדינה, יש לראות את מחדלה זה של ות"ת בחומרה" (שם, עמ' 69). "ות"ת כשלה בתפקידה" (שם, עמ' 77). "כישלונה של ות"ת בולט" (שם, עמ' 100). "ות"ת נהגה בחוסר אחריות" (שם, עמ' 115).

כתרופה מתבקשת לכשלונות ות"ת החמורים שמצא, ממליץ מבקר המדינה בדו"חו (עמ' 68) על שינוי הרכב ות"ת בהגדלת מספר נציגי הציבור בה, כהצעת משרד האוצר.

ומסכם מבקר המדינה במלים קשות (דו"ח מבקר המדינה, עמ' 78): "לפי הממצאים בדו"ח זה נראה שהאוניברסיטאות וועד ראשי האוניברסיטאות מנצלים את מעמדה של מערכת ההשכלה הגבוהה ואת החשיבות שמייחסת לה המדינה, ופועלים בחוסר אחריות באופן שמגזרים אחרים אינם מרשים לעצמם, והם אף עושים שימוש נרחב בעקרון החופש האקדמי כדי להימנע מביקוח וממעקב כדין על השימוש שהאוניברסיטאות עושות בכספי ציבור." [כפי שכבר ציין בזמנו משרד המשפטים, החופש האקדמי אין משמעו 'התפרעות תקציבית והתנערות מביקוח תקציבי'".

על רקע הביקורת הזו חסרת התקדים בחומרתה של מבקר המדינה, בולט המרחק מן האמת שבתלונת השוא של חמשת הרקטורים במכתבם: "הצעת החוק מאשימה את האוניברסיטאות ב"חוסר שקיפות וחוסר אובייקטיביות" ובכך מטילה דופי ביושרה האישית והמוסדית של העוסקים במלאכה זו באוניברסיטאות ובמלי"ג."

כדי לחשוף את העיוות שבתלונת חמשת הרקטורים ראוי להוסיף על ביקורתו לעיל של מבקר המדינה גם את סיכומו החמור על נשיאי אוניברסיטאות המחקר בעמוד 12: "משרד מבקר המדינה רואה בחומרה את התנהגות ור"ה [ועד ראשי האוניברסיטאות]; אין זה ראוי שנשיאי האוניברסיטאות ומנכ"ליהן, בעצה אחת, יעשו לסיכול ביקורת המדינה." ובסיכום הדו"ח (עמ' 288) כותב מבקר המדינה: "הביקורת מלמדת כי ועד ראשי האוניברסיטאות אף נושא באחריות לחלק מהליקויים שנמצאו בביקורת; והדבר מעיד על אחריותם האישית של ראשי האוניברסיטאות לנעשה."

אוניברסיטאות וראשיהן הנמנעים מביקוח וממעקב כדין, המנסים לסכל את ביקורת המדינה, והנושאים באחריות אישית לליקויים, כקביעות מבקר המדינה החמורות; לא ייתכן שבאותו זמן הם גם "פועלים בשקיפות, באובייקטיביות, וביושרה אישית ומוסדית" כטענת השוא של חמשת הרקטורים במכתבם. יתר על כן, חמשת הרקטורים עצמם פועלים גם הם בחוסר שקיפות כאשר הם מסתירים לחלוטין במכתבם לראשי המדינה את הביקורת הקשה שמתח מבקר המדינה בדו"ח שלו על מערכת ההשכלה הגבוהה, כאילו הדו"ח כלל לא קיים. בהסתרה זו הם מוסיפים משנה תוקף לביקורתו של מבקר המדינה.

⁵ <http://www.mevaker.gov.il/serve/contentTree.asp?bookid=540&id=157&contentid=&parentcid=undefined&sw=1024&hw=698>

⁶ "ניהול כושל מצד האוניברסיטאות עצמן הוא שהביא אל עברי פי פחת." - Ynet 17/3; "חברי הסגל הבכיר חוטאים בהבנה לקויה של המושג 'חופש אקדמי'." - הארץ 25/3; "הדו"ח שפרסם השבוע מבקר המדינה מיכה לינדנשטראוס מרתיע, אבל בעיקר מפחיד. הוא מציג מסורת של ניהול בזבזני וכושל, שבחסות הפיקוח האליטיסטי הפנימי מכוון לחלוקת שלל ותענוגות לחברי הגילדה הסגורה." - גלובס 20/3.

מן הראיות שהבאתי עד כאן נמצאנו למדים, (1) שמערכת ההשכלה הגבוהה בישראל סובלת מכשלונות אקדמיים מהותיים הן בהוראה והן במחקר, והיא אובדת דרך ללא תכנון וללא סדר עדיפויות, כפי שהודו חברי ות"ת/מל"ג בפרוטוקול שצוטט לעיל, ו-(2) שמערכת ההשכלה הגבוהה בישראל גם כושלת בניהול כספי ציבור שאינו-תקין, בזבזני, לא שקוף, ומתחמק מאחריות כפי שקבע מבקר המדינה.

עולה מן האמור, שכאשר חמשת הרקטורים כתבו במכתבם ש"מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב וביעילות", הם הציגו למנהיגי המדינה מצג שוא. מצג שוא זה היה, ככל הנראה, הגורם המרכזי בדחיית הממשלה את הצעות האוצר לרפורמות ההכרחיות בהשכלה הגבוהה. לכן, במצג שוא זה פגעו לכאורה חמשת הרקטורים מהותית בפעולתו התקינה של השירות הציבורי. בכך עברו, כאמור, חמשת הרקטורים לכאורה עבירה של מרמה והפרת אמונים לפי ניסוחה החדש על ידי משרד המשפטים.

חמשת הרקטורים אינם מכירים את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם

ועוד כתבו חמשת הרקטורים: **"כל בר דעת ומבין עניין וכל מי שמכיר מעט את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, יודע שהתערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות [!] להוביל לניוונו."**

משפט זה, או שהוא נכתב מתוך בורות רשלנית של אנשים שלא טרחו ללמוד את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, או שהוא נכתב בכוונה להוליך שולל. אראה זאת.

ד"ר דייוויד וודהאוס הינו נשיא הרשת הבינלאומית לאבטחת איכות בהשכלה הגבוהה *INQAAHE* המאגדת 200 גופי בקרת איכות בהשכלה גבוהה ברחבי העולם. במסמך⁷ שכתב ד"ר דייוויד וודהאוס, המשקף את עמדת הרשת הבינלאומית ואשר הציגו לאחרונה בירושלים ביום עיון במל"ג, הוא מפרט מה צריכה להיות מעורבות הממשלה במערכת השכלה גבוהה.

- הממשלה אחראית לחקיקת רגולציה של מערכת ההשכלה הגבוהה;
- הממשלה אחראית לבקרת איכות חיצונית;
- הממשלה אחראית לפירוט הדרישות של אבטחת איכות חיצונית;
- הממשלה אחראית להגנת הלקוח; קרי, הסטודנטים, הוריהם, ומשלמי המסים;
- הממשלה אחראית להגדרת "איכות", למשל, האם "כשירות למטרה" שהוגדרה על ידי המוסד, או "קבלת ערך תמורת כסף" [של משלם המסים ושל הסטודנטים].
- הממשלה אחראית לקביעת סטנדרטים בהשכלה הגבוהה ולצורת מדידתם;
- הממשלה אחראית לקביעת מדדי ביצועים של המוסדות;
- הממשלה אחראית לקשור בין ביצועי המוסדות לבין תקצובם;
- הממשלה אחראית לעקוב אחר ביצוע ההמלצות של הליך בקרת האיכות.

⁷ *Quality Assurance Frameworks: Scope and Characteristics*

התמונה העולה מפירוט זה היא של מעורבות אינטנסיבית של הממשלות בעולם במערכות ההשכלה הגבוהה במדינותיהן. זוהי תמונה הפוכה בתכלית מזו שהציגו חמשת הרקטורים במכתבם. כן עולה, שהמושג "עצמאות המערכת האקדמית" ממעורבות נבחרי הציבור המממן אותה הינה מושג שבעולם הרחב אבד עליו הכלח. להלן שלוש דוגמאות בולטות למעורבות ממשלתית מהותית במערכות השכלה גבוהה ציבוריות מן הטובות בעולם; הקליפורנית, הבריטית, והשוויצרית.

ההשכלה הגבוהה בקליפורניה⁸ עוד בשנת 1973 הבחינה ממשלת קליפורניה שהמועצה המתאמת להשכלה הגבוהה שהורכבה, בדומה למל"ג הישראלית, מנציגי המוסדות להשכלה גבוהה, נכשלה במילוי תפקידיה (כשלונות פחותים בהרבה משנכשלו מל"ג/ות"ת הישראליות). המועצה הקליפורנית נכשלה בגלל שהורכבה מנציגי הסגל האקדמי האינטרסנטיים, כפי שה-מל"ג הישראלית נכשלה עד עצם היום הזה ומאותה סיבה.

לכן, מתוך אחריות לבחוריה, החליטה ממשלת קליפורניה ב-1973 לבטל את המועצה דמוית המל"ג שנכשלה, ולהקים במקומה את נציבות החינוך היתר-שניוני לקליפורניה המייצגת בלבד, בהרכב האוסר על פי חוק על אנשי סגל אקדמי קבוע לשמש בה חבריה. ממשלת קליפורניה היא המחליטה בכל הקשור למדיניות ההשכלה הגבוהה.⁹

אבל המעורבות העמוקה של ממשלת קליפורניה במערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית שלה בהחלט לא "הובילה בוודאות לניווה" כהפחדת השווא של חמשת הרקטורים. ההיפך הוא הנכון! מערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית של קליפורניה נחשבת לטובה מסוגה בעולם, וארבע מאוניברסיטאות המחקר שלה נמנות בין 20 הראשונות בעולם לפי הדירוג הידוע של אוניברסיטת שנג-האי,¹⁰ שבו אוניברסיטאות ישראל אינן מדורגות גבוה כלל.

ההשכלה הגבוהה בבריטניה¹¹ ב"חוק הרפורמה בחינוך 1988" וב"חוק ההשכלה הגבוהה 1992" ערכה ממשלת בריטניה רפורמות משמעותיות במערכת ההשכלה הגבוהה שלה. בשל כשלונה של מועצת האוניברסיטאות למענקים (UGC) שדמתה למל"ג בהרכבה הנציגי ובתפקידיה, ביטלה אותה ממשלת בריטניה והחליפה אותה במועצת התקצוב להשכלה הגבוהה HEFCE שאין לה סמכויות תכנון (לא ות"ת, אלא רק ו"ת). הממשלה הבריטית נטלה לעצמה את קביעת מדיניות ההשכלה הגבוהה ותכנונה באמצעות המשרד הממשלתי לחדשנות, אוניברסיטאות, וכישורים שבראשו עומד שר בכיר, והשאירה למועצה לתקצוב את ביצוע מדיניות הממשלה תחת פיקוח ממשלתי הדוק.¹²

⁸ תיאור מפורט יותר של המערכת הקליפורנית נמצא כאן:

http://pluto.mscc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/California_system_Bergman.pdf

⁹ לדוגמה, על פי חוקת קליפורניה, המושל הינו חבר בוועד המנהל של האוניברסיטה של קליפורניה הכוללת עשרה קמפוסים, ביניהם ברקלי ו-UCLA. בוועד מנהל זה בן 26 חברים אין אפילו איש סגל אקדמי אחד, והמושל הוא שממנה את חבריו מתוך הציבור לכשמתפנה בו מושב. הוועד המנהל הוא המתכנן את התפתחות עשרת הקמפוסים של אוניברסיטת קליפורניה שתחת פיקוחו, והוא שקובע את חלוקת התקציבים להם באישור ממשלת קליפורניה. בכך ממלא הוועד המנהל של אוניברסיטת קליפורניה, שאין בו כל איש סגל אקדמי, תפקיד המקביל לות"ת הישראלית, אבל רק ביחס לאוניברסיטאות המחקר ובפיקוח הממשלה. ממשלת קליפורניה היא הקובעת תקציבים נפרדים למגזר אוניברסיטאות המחקר ולמגזר המכללות, ובסמכותה להגדיל או להקטין את תקציבו של כל מגזר על פי צרכי הציבור.

¹⁰ http://www.arwu.org/rank/2007/ARWU2007_Top100.htm

¹¹ תיאור מפורט יותר של המערכת הבריטית נמצא כאן:

[http://pluto.mscc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/UK_HE_structure_\(Bergman\).pdf](http://pluto.mscc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/UK_HE_structure_(Bergman).pdf)

¹² לדוגמה, הממשלה הבריטית היא שקבעה שמועצת התקצוב תבצע הערכת המחקר בכל המוסדות להשכלה גבוהה ובכל המחלקות כל חמש שנים ושתקצובן יהיה קשור באופן הדוק לתוצאות ההערכה. הממשלה הבריטית היא שקבעה שבמחזורי הבקרה הראשונים תיעשה הערכת האיכות על ידי עמיתים, והיא שמשנה עתה את המדיניות לבקרה באמצעות אינדיקטורים בביליומטריים במדעי הטבע. הממשלה הבריטית היא שקבעה את קבוצות האיכות שאליהן

גם כאן לא הובילה המעורבות האינטרסית של הממשלה הבריטית במערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית שלה "בוודאות לניווט" כהפחדת השווא של חמשת הרקטורים. להיפך! מערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית הבריטית נחשבת לאחת הטובות בעולם, וקיים תיעוד על השיפור שחל בה בעקבות מעורבות הממשלה.¹³

ההשכלה הגבוהה בשוויצריה. גם בשוויצריה מעורבת הממשלה אינטנסיבית בניהול מערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית המוצלחת של מדינה זו.¹⁴ הגוף המרכזי במערכת ההשכלה הגבוהה במדינה הינו **אסיפת האוניברסיטאות השוויצרית (Swiss University Conference)** המגדירה את עצמה כ"ארגון המאוחד של הקנטונים ושל הקונפדרציה השוויצית לפוליטיקה של האוניברסיטאות" (כך במפורש, "הפוליטיקה של האוניברסיטאות", כי אין שוני בינה לבין הפוליטיקה של החינוך היסודי והתיכוני או כל פוליטיקה אחרת שהינה התהליך הדמוקרטי הלגיטימי שדרכו מביע הציבור את רצונו באמצעות נבחריו).

החברים באסיפת האוניברסיטאות השוויצרית שהם בעלי זכות הצבעה הינם רק שרי החינוך של הקנטונים השוויצים שיש בהם אוניברסיטאות, שני נציגי ציבור מן הקנטונים שאין בהם אוניברסיטאות, ושר החינוך והמחקר של שוויצריה. אין לסגל האקדמי כל ייצוג באסיפה, ולנציג ראשי האוניברסיטאות באסיפה אין זכות הצבעה.

סמכויות אסיפת האוניברסיטאות השוויצרית כוללות מתן הכרה למוסדות להשכלה גבוהה ולתוכניות לימודים בהם, מתן הוראות למערכת ההשכלה הגבוהה על הערכת ההוראה והמחקר, מתן הוראות על העברת ידע מן המחקר לתעשייה, הערכה תקופתית כיצד מרכזי מצוינות מחקרית לאומיים מחולקים ביחס **להתפלגות המטלות בין האוניברסיטאות בשוויצריה.** האסיפה גם ממליצה על שיתופי פעולה, על תוכניות לעתיד, ועל חלוקת תפקידים מאוזנת בין האוניברסיטאות.

מכל האמור לעיל עולה, שמצג חמשת הרקטורים לראשי המדינה, ש"התערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות להוביל לניווט", עומד בסתירה גמורה לעובדות.

הרפורמות שנעשו בעולם, הכרחיות גם בישראל

איזו מהומה תקשורתית הייתה פורצת אילו שר הביטחון, למשל, היה מודיע, "לקציני הצבא לא איכפת מן הצבא, ואין במערכת הביטחון מידה בסיסית של אמון", או שר הבריאות היה אומר, "לרופאים לא איכפת מבתי החולים, ואין במערכת הבריאות מידה בסיסית של אמון"? הציבור היה שואל אז בצדק, כיצד זה השר הממונה הרשה למערכת שעליה הוא מופקד להתדרדר עד כדי כך, והיה דורש את התפטרותו. אבל כאשר שרת החינוך אמרה, כמובא לעיל, "למרצים לא איכפת מן האוניברסיטאות, ואין במערכת ההשכלה הגבוהה מידה בסיסית של אמון", לא הזדעזע איש. זאת, כי הממסד האקדמי הרגיל את הציבור להאמין אמונת שווא שמערכת ההשכלה הגבוהה הישראלית, בשונה מכל המערכות הציבוריות האחרות במדינה כמערכת הבריאות וכמערכת החינוך, אסור שיהיה עליה פיקוח ממשלתי כמו זה שקיים על מערכות ההשכלה הגבוהה במדינות המתקדמות בעולם.

משיכות מחלקות המחקר בתהליך ההערכה, והיא שקובעת עד כמה דיפרנציאלית תהיה חלוקת מענקי המחקר על פי איכות המחקר.

¹³ לדוגמא, Jonathan Adams, *SCIENCE*, Vol 296 3 May 2002, p. 805

¹⁴ <http://www.cus.ch/wEnglisch/portrait/index.php>

למעשה, **אין אח ורע בעולם** לחוסר המעורבות וחוסר הפיקוח של הממשלה הישראלית על מערכת ההשכלה הגבוהה הממומנת בעיקר בכספי ציבור, או כפי שניסח זאת יו"ר ות"ת הקודם נחמיה לבציון בדו"ח ות"ת 28/29 (2003): **"איננו מכירים בעולם כולו מערכת השכלה גבוהה שהיא אוטונומית יותר על פי חוק מאשר זו שלנו"**. אבל על פי העובדות שהבאתי, אוטונומיה ייחודית בעולם זו; יותר נכון, חוסר-אחריותיות זה, שאין לו אח ורע בעולם, של מערכת ההשכלה הגבוהה הישראלית ממתן דין וחשבון לציבור, הוא בעוכריה והוא שורש כשלונותיה.

לכן על הממשלה הישראלית ללמוד מממשלות מדינות העולם האחרות ולקחת על עצמה את האחריות המוטלת עליה בשם הציבור על מערכת ההשכלה הגבוהה הפועלת עתה "בחוסר אחריות באופן שמגזרים אחרים אינם מרשים לעצמם," כקביעת מבקר המדינה.

המסקנה המתבקשת היא שקביעתם של חמשת הרקטורים, שאינה מבוססת על אף עובדה, והמופרכת על ידי העובדות שתיארתי, שהרפורמה להגברת האחריותיות לציבור בהרכב ות"ת שדורש האוצר והנתמכת על ידי המלצת מבקר המדינה "תביא בכיה לדורות", הינה תלושה לגמרי מן המציאות כפי שהיא קיימת בעולם הגדול שמחוץ לישראל; מציאות שהינה הפוכה ממצג השווא שהציגו חמשת הרקטורים.

מצג שווא 2: "מערכת מוצלחת להערכת איכות" – האמנם!?

מחשבה לא אנליטית

הצעת האוצר השניה, לגרסת הרקטורים אותה אפריך להלן, היא **"לערוך הפרטה של מערכת [ההשכלה הגבוהה] זו באמצעות הקמת חברה עסקית שתערוך, תדרג ותייעץ למוסדות להשכלה הגבוהה."**

קראו חמשת הרקטורים, "חברה", ומיד חשבו על חברה עסקית מרושעת שתשתלט על האוניברסיטאות, תנפיק מניותיהן בבורסה, ותפריטן אל עולם עסקים מרושע, והרי לכם "בכיה לדורות." כ"נימוק כבד-משקל" כנגד החברה העסקית העולה כמפלצת מאיימת מתוך הצעת חוק ההסדרים, מגייסים חמשת הרקטורים את שנת 2009 בה, כלשונם, **"גילתה החברה האנושית את הכשלים של כוחות השוק, את חוסר היושר והשקיפות במגזר העסקי, ואת הנזקים החברתיים והכלכליים העלולים לנבוע מפעילותן של חברות כאלה..."**

חמשת הרקטורים נכשלים בטיעונם כשל לוגי. הרי אין בר דעת שימליץ לבטל חברות עסקיות שעליהן מושתתת הכלכלה המודרנית. לעומת זאת, המסקנה המתבקשת מן המשבר הכלכלי העולמי היא שיש צורך בפיקוח בלתי-תלוי ואמיתי על ארגונים שבהם פועלים בעלי אינטרסים שאינם זהים עם אלה של הציבור המממן אותם. **אבל בכלל ארגונים אלה נמצאים הן חברות עסקיות והן מוסדות להשכלה גבוהה. על אלה ואלה יש צורך להטיל פיקוח ראוי!**

כדומא לפיקוח ראוי אביא את התערבותו של הפיקוח על הבנקים אשר הביא להדחתו לאחרונה של יו"ר בנק הפועלים כדי להגן על כספי הציבור. אבל כאשר מבקר המדינה קובע ש"האוניברסיטאות וועד ראשי האוניברסיטאות [ ] פועלים בחוסר אחריות באופן שמגזרים אחרים אינם מרשים לעצמם," אזי אין לציבור מגן בדמות גוף שיפקח על

ההשכלה הגבוהה, ואשר יחליף את הנהלות האוניברסיטאות חסרות האחריות, כי הגוף שהיה אמור לפקח, ות"ת, נכשל במילוי תפקידו, כקביעת מבקר המדינה. הצורך בהטלת פיקוח עצמאי ואמיתי על מערכת ההשכלה הגבוהה כמקובל בעולם שמחוץ לישראל הוא בדיוק הסיבה שהאוצר דורש להגביר את ייצוג הציבור בהרכב ות"ת ולהקים את המערכת העצמאית לאבטחת איכות בהשכלה הגבוהה.

המגוון שבטיעון חמשת הרקטורים

אבל המגוון שבטיעון חמשת הרקטורים הוא שהמלה "עסקית" כלל לא מופיעה בנוסח הצעת חוק ההסדרים (עמ' 179–182). חמשת הרקטורים הוסיפו אותה מדמיונם, ואז פתחו בדיון חסר שחר בנזקיהן החברתיים והכלכליים של חברות עסקיות, ולמדו מהן גזירה שווה מופרכת לגוף להערכה אקדמית שגם הוא מזיק כביכול. אילו קראו חמשת הרקטורים את הצעת האוצר כפי שקורא אדם היודע קרוא את המודפס לפניו על הדף, היו רואים שההצעה אינה מדברת כלל בחברה עסקית, אלא היא מדברת במפורש על "חברה לתועלת הציבור" שבינה לבין עסקים אין דבר וחצי דבר.

אצטט מחומר משפטי: "חברה לתועלת הציבור הינה חברה אשר במטרות הקבועות בתקנונה יש כדי לקדם מטרה ציבורית בתחומים אשר הוגדרו בחוק – כגון: איכות הסביבה, בריאות, דת, הגנה על בעלי חיים, זכויות אדם, **חינוך**, **תרבות** או **אמנות**, **מדע**, ספורט ועוד – וכן בתקנונה נקבע איסור על חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי מניותיה, וכל רווחיה מוקדשים לביצוע מטרותיה הציבוריות."¹⁵

רקטורים רחימאים: לא עסקים ולא ציפּרים! כישורי הקריאה שלכם ואיכות טיעונכם טעונים שיפור גדול. אם כך קוראים וטוענים רקטורים, מה לנו כי נלך על הישגי תלמידי בית הספר היסודי במבחנים בינלאומיים?

למעשה, תכננו מומחי המשפט במשרד האוצר, בהכשר היועץ המשפטי לממשלה, את גוף ההערכה המוצע **כחברה לתועלת הציבור** במטרה מוצהרת לבודדה הן מהשפעות פוליטיות והן מהשפעות המוסדות להשכלה גבוהה שאותם היא אמורה להעריך. זאת עשו מומחי משרד האוצר בהתאם למסמך ה"הנחיות להתנהלות נכונה של אבטחת איכות"¹⁶ שפרסמה באוגוסט 2007 הרשת הבינלאומית לאבטחת איכות בהשכלה הגבוהה *INQAAHE* הנזכרת לעיל. מסמך זה מדגיש (עמוד 10) תנאי יסודי והכרחי לאמינות התפקוד של סוכנות חיצונית לבקרת איכות: "סוכנות חיצונית לבקרת איכות במערכת השכלה גבוהה חייבת להיות עצמאית, כלומר, יש לה אחריות אוטונומית לפעולותיה, ושיפוטיה אסור שיהיו מושפעים על ידי גורמים שלישיים [כמו המוסדות להשכלה גבוהה שאותם הם מעריכים או מתחריהם]."

גם האגודה האירופית לאבטחת איכות בהשכלה הגבוהה מדגישה במסמך "סטנדרטים והנחיות לאבטחת איכות באזור ההשכלה הגבוהה האירופי"¹⁷ שאומץ על ידי הקהילה האירופית במסגרת תהליך בולוניה: "סוכנות להערכת איכות צריכה להוכיח את עצמאותה הן מן המוסדות להשכלה גבוהה והן מן הממשלה באמצעות מסמכי התאגיד הרשמיים שלה ובממשל התאגידי שלה."¹⁸ ודוק, לא מספיק שוועדות הבקרה יהיו עצמאיות. חשוב

¹⁵ http://www.sli-law.co.il/?page_id=774

¹⁶ INQAAHE Guidelines of Good Practice in Quality Assurance: http://www.inqaahe.org/admin/files/assets/subsites/1/documenten/1231430767_inqaahe-guidelines-of-good-practice%5B1%5D.pdf

¹⁷ http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/Quality_Assurance/ESG.pdf

¹⁸ תיאור מפורט יותר של מערכות עצמאיות לבקרת איכות אקדמית נמצא כאן: http://pluto.msc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/Quality_assurance_in_world_Bergman.pdf

שהסוכנות לבקרת איכות עצמה תהיה עצמאית.

ואם עדיין לא ברור למאן דהוא שה-מלי"ג שבה "המפקחים הם גם המפוקחים" כאבחנת יו"ר מלי"ג לשעבר תמיר, הינה בלתי כשירה בעליל לבצע הערכת איכות אקדמית אמינה, אזי יבהירו זאת העדות הבאה וגם העובדות שאביא לאחריה.

בישיבתה¹⁹ ב-19/1/2004 של ועדת החינוך של הכנסת על "מדידת המצוינות באוניברסיטאות המחקר" אמר יו"ר ות"ת לשעבר, אמנון פזי: **"בעולם עושים כאלה דברים והדרך לעשות את זה היא באמצעות גוף חיצוני, לא הגוף שנותן את ההרשאה. אצלנו המלי"ג הוא הגוף הסטטוטורי שנותן את ההרשאה למוסדות לפתוח מחלקות. לא טוב שאותו גוף יעסוק גם בהערכה, אלא ראוי שזה יהיה גוף חיצוני עצמאי מפני שאז הוא באמת יכול להביע ביקורת נכונה."**

אבל בשעה שהעולם וגם יו"ר ות"ת לשעבר פזי חושבים שמערכת בקרה עצמאית מהשפעת המוסדות המוערכים הינה הכרחית לביקורת נכונה, הרי שחמשת הרקטורים מוליכי השולל רואים בה "בכיה לדורות..." כפי שכתבו במשפט האחרון במכתבם.

"מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה" – האומנם!?"

כדי להשפיע על מנהיגי המדינה לדחות את הצעת האוצר להקמת חברה לתועלת הציבור להערכה עצמאית ובלתי תלויה של תפוקת מערכת ההשכלה הגבוהה כמקובל בשאר העולם, כתבו חמשת הרקטורים במכתבם אל מנהיגי המדינה: **"כידוע לכם מתקיימת מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה. [ ] עתה המערכת מתפקדת בצורה יעילה, אובייקטיבית ומקצועית ביותר."**

אבל העובדות שונות לחלוטין:

בישיבה האמורה של ועדת החינוך של הכנסת מן ה-19.1.2004 אמר יעקב זיו נשיא האקדמיה למדעים באותו זמן, שהיה גם יו"ר ות"ת בעבר: "הממשלה צריכה לאמר, נקצץ בתקציב ההשכלה הגבוהה אם לא תהיה מערכת של בדיקת תפוקת מחקר אמיתית." בתגובה הבטיח יושב ראש ות"ת שלמה גרוסמן חגיגית לנוכחים בישיבה, **"אנחנו נבדוק את עצמנו ונוכל לקדם את מדינת-ישראל מבחינת המחקר."** אבל, כבר אז, כאשר הבטיח יו"ר ות"ת גרוסמן הבטחה זו לוועדת החינוך של הכנסת, **הוא ידע שה-מלי"ג החליטה לא לבדוק את המחקר. ואומנם, ה-מלי"ג לא בדקה את המחקר שמפיקות אוניברסיטאות המחקר עד עצם היום הזה, חמש וחצי שנים לאחר הבטחת השווא של יו"ר ות"ת גרוסמן לוועדת החינוך של הכנסת!**

"אנחנו נבדוק את עצמנו" הבטיח גרוסמן. ככה זה כשהנבדקים בודקים את עצמם והמפוקחים מפקחים על עצמם.

חמור יותר. ה-מלי"ג מונעת בכוונת מכון מן "המערכת להערכה" מלהעריך את המחקר כפי שהתלוננה הוועדה להערכת לימודי הפסיקה אשר כתבה בדו"ח שלה: "לא יהיה זה נכון להתייחס אל תוכניות הלימודים מבלי להתייחס גם אל היקף תוכניות המחקר ואיכותן."²⁰

¹⁹ ראו פרוטוקול מס' 145 <http://www.knesset.gov.il/protocols/data/html/chinuch/2004-01-19-01.html> יו"ר ועדת החינוך של הכנסת דאז אילן שלגי כינס ישיבה זו בעקבות כתבות "הארץ" על הסתרת דוחות על מצב המחקר על ידי האקדמיה הישראלית למדעים:

http://pluto.mscc.huji.ac.il/~msyberg/YB_files/Haaretz_on_AcademYah.pdf

²⁰ <http://che.org.il/template/default.aspx?PageId=377>

ביום עיון בכפר המכביה ב-26/4/2007, בתשובה לשאלה מדוע מל"ג אינה מעריכה את המחקר בהפירה את הבטחת יו"ר ות"ת גרוסמן לכנסת, ענה גרוסמן (על פי הפרוטוקול שנכתב) שהסיבה היא שצריך להביא מומחים מחו"ל והדבר כרוך בתקציבי עתק. כך אמר גרוסמן גם לפרוטוקול מליאת ועדת שוחט בישיבתה ב-11.6.2007 (עמ 4). **אבל האמת היא ש-מל"ג הביאה כבר אז מחו"ל מומחים המוסמכים להעריך הן את ההוראה והן את המחקר, וזאת בעלות סבירה המקובלת בפעילות זו בעולם, אלא שהיא מנעה אז ומונעת גם עתה ממומחים אלה מלהעריך את המחקר! ואומנם, אע"פ שרשימות הפרסומים של החוקרים באוניברסיטאות הינן הכרחיות בהערכת תפוקת המחקר שלהם, מל"ג הורתה לאוניברסיטאות לא למסור לוועדות ההערכה רשימות אלה...**²¹

במניעת בקרת המחקר פועלת המל"ג הפוך בדיוק מהמלצת ועדת שוחט (עמ' 29) אשר המליצה: "פרסום המידע בדבר איכות המחקר וההוראה במוסדות השונים הוא הכרחי לבחירה מושכלת של התלמידים, להבטחת איכות המחקר, ולקיום תחרות אמת במונחי איכות." כיצד ניתן לפרסם את איכות המחקר, להבטיח את איכות המחקר, ולקיים תחרות אמת במונחי איכות, אם מל"ג מונעת מוועדות ההערכה מלהעריך את המחקר?

יתר על כן, "המערכת המוצלחת [לטענת הרקטורים] להערכה" של המל"ג כלל איננה מעריכה את לימודי התואר השלישי האמורים להיות גולת הכותרת של הלימודים באוניברסיטאות המחקר. בינואר 2007 קבע הסמנכ"ל דאז לתיכנון ומידע ב-ות"ת שלמה הרשקוביץ בדו"ח ות"ת 2624 בשם, מקומן של אוניברסיטאות המחקר במערכת ההשכלה הגבוהה המתרחבת בישראל: "המספר ההולך וגדל של סטודנטים לתואר שלישי בישראל בעשור האחרון מעלה שאלות בדבר טיבם ורמתם של הסטודנטים המתקבלים ללימודי התואר השלישי ובדבר איכות ההכשרה שהם מקבלים במהלך לימודים אלה." לכן המליץ הרשקוביץ בדו"ח שלו "כי יוטל באופן מפורש על ועדות ההערכה של תחומי הלימוד השונים לבדוק את כל הפרמטרים הרלוונטיים ללימודי התואר השלישי, כפי שהן עושות באשר ללימודי התואר הראשון והשני", אבל מל"ג מעולם לא דנה בהמלצת הרשקוביץ החשובה, וממילא לא אמצה ולא ישמה אותה עד עצם היום הזה.²²

לא זו, אף זו. בישיבת ועדת החינוך של הכנסת שהוזכרה לעיל אמר יו"ר ות"ת לשעבר אמנון פזי: "יש הבדל גדול אם מביאים קבוצה של מדענים לבדוק מחלקה לפיסיקה באוניברסיטה כלשהי או מביאים קבוצה של מדענים שתבדוק את כל המחלקות בפיסיקה במדינת-ישראל ותשווה אותם." אבל ה-מל"ג מנחה במפורש את ועדות ההערכה בכתבי המינוי "לא להשוות בין התוכניות במוסדות השונים."²³ בזאת מחניקה מל"ג בכוונת מכוון תחרות אמת משפרת ביצועים היכולה להתקיים רק אם משווים בין התוכניות ומפרסמים את ההשוואה.

וכמו מכה טריה הנוספת על חבלות ה-מל"ג במערכת אבטחת האיכות, הרי שלפי הודאתו לעיל של חבר ות"ת אהרון בית הלחמי, "כיום הבעיה העיקרית בהערכת האיכות היא העובדה כי אין הפקת לקחים ממסקנות תהליך הערכת האיכות."

העולה מן העובדות שהבאתי הוא ש-מל"ג לא הקימה מערכת אמיתית לאבטחת האיכות בהשכלה הגבוהה. למעשה, מערכת זו אינה מתפקדת באין בה החלקים המרכזיים החייבים להיות במערכת אבטחת איכות אמיתית כמקובל בעולם.

²¹ <http://www.che.org.il/template/default.aspx?PageId=95>

²² לא בריחת מוחות, אלא עודף מוחות, TheMarker 14.4.2008

²³ <http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArtPE.jhtml?itemNo=974560>

²³ ראו זאת בכתב המינוי שבנספח לדו"ח על הפיסיקה באנגלית: <http://che.org.il/template/default.aspx?PageId=377>

כראשים האקדמיים באוניברסיטאות המחקר, מכירים חמשת הרקטורים היטב את "מדיניות" חבלת ה-מל"ג במערכת בקרת האיכות: במניעתה את הערכת המחקר במוסדותיהם; במניעתה את הערכת לימודי התואר השלישי; במניעתה את ההשוואה בין תוכניות הלימודים של המוסדות השונים לתארים הראשון והשני; ובאי הפקת הלקחים מן המעט שכן נעשה. **אף על פי כן, הטעו חמשת הרקטורים את מנהיגי המדינה בכוונה תחילה כאשר הציגו להם את מצג השווא: "המערכת להערכת איכות מתפקדת בצורה יעילה, אובייקטיבית ומקצועית ביותר..."**

סיכום

משרד האוצר ניסה לאחרונה להעביר באמצעות חוק ההסדרים שתי רפורמות מבניות חשובות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל; האחת חיזוק אחריותיות ות"ת לציבור בהגדלת מספר נציגיו בוועדה זו, והשנייה הקמת מערכת עצמאית להערכת איכות אקדמית.

במטרה להכשיל יישום רפורמות חיוניות אלה, שלחו חמישה רקטורים באוניברסיטאות המחקר מכתב אל ראש הממשלה, אל שר החינוך, ואל שר האוצר.

במכתבי זה אני מתלונן על חמשת הרקטורים ומבסס את תלונתי על עובדות מפורטות ומוצקות, שמכתבם הינו מצג שווא לנבחרי הציבור, ושבמצג השווא שלהם פגעו חמשת הרקטורים מהותית בפעולתו התקינה של השירות הציבורי.

במכתבם כתבו חמשת הרקטורים אל מנהיגי המדינה, ש"מערכת ההשכלה הגבוהה פועלת היטב, ביעילות, ובהצלחה מדעית והוראתית."

כדי להפריך קביעת שווא זו ציטטתי מתוך פרוטוקול רשמי את דברי חברי מל"ג ו-ות"ת המודים שההיפך הוא הנכון: **שקיימת התדרדרות** תחומים בהשכלה הגבוהה; **שמערכת התמריצים במוסדות היא אסון** שגורם לרעות חולות רבות וביניהן ירידת איכות הלימודים והמחקר; ש-**מל"ג/ות"ת לא עסקו בתכנון** מערכת ההשכלה הגבוהה כפי שהטילה עליהם הממשלה; שאין סדרי עדיפויות לאומיים במערכת.

בנוסף הכחשתי את ההתרברבות הנ"ל של חמשת הרקטורים מתוך דו"ח מבקר המדינה החמור ללא תקדים על מערכת ההשכלה הגבוהה מחודש מרץ השנה. בדו"ח זה חוזר המבקר מספר פעמים על קביעתו המנומקת ש-**ות"ת נכשלה כישלון בולט במילוי תפקידה לפקח על מערכת ההשכלה הגבוהה ושיש לראות זאת בחומרה.**

במכתבם למנהיגי המדינה הלינו חמשת הרקטורים ש"הצעת החוק מאשימה את האוניברסיטאות בחוסר שקיפות וחוסר אובייקטיביות ובכך מטילה דופי ביושרה האישית והמוסדית של העוסקים במלאכה זו באוניברסיטאות ובמל"ג."

להפרכת בסיס תלונה זו ציטטתי את דו"ח מבקר המדינה: **"האוניברסיטאות וועד ראשי האוניברסיטאות מנצלים את מעמדה של מערכת ההשכלה הגבוהה ואת החשיבות שמייחסת לה המדינה, ופועלים בחוסר אחריות באופן שמגזרים אחרים אינם מרשים לעצמם, והם אף עושים שימוש נרחב בעקרון החופש האקדמי כדי להימנע מפיקוח וממעקב כדין על השימוש שהאוניברסיטאות עושות בכספי ציבור."** וכן, **"הביקורת מלמדת כי ועד ראשי האוניברסיטאות אף נושא באחריות לחלק מהליקויים שנמצאו בביקורת; והדבר מעיד על אחריותם האישית של ראשי האוניברסיטאות לנעשה."**

הדגשתי את העובדה שחמשת הרקטורים לא הזכירו כלל במכתבם את דו"ח מבקר המדינה החמור בתולדות מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל והסותר את מצגם מכל וכל, כמבליטה את חוסר היושרה המובנית במכתבם. כמו כן ציטטתי את **המלצת מבקר המדינה התומכת בהצעת האוצר להגדיל את מספר נציגי הציבור ב-ות"ת כדי לשפר את תפקודה ואחריותה כלפי הציבור**; זאת בניגוד מוחלט לאזהרת השווא של חמשת הרקטורים ששינוי מבני זה, שדרסטיים ממנו הוחלו מזמן במדינות המתקדמות בעולם, גרום ל"בכיה לדורות" לחברה הישראלית דווקא.

ועוד הציגו חמשת הרקטורים שווא למנהיגי המדינה: **"כל בר דעת ומבין עניין וכל מי שמכיר מעט את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, יודע שהתערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות [!] להוביל לניונוו."**

כדי לסתור קביעה שקרית זו של חמשת הרקטורים, הוכחתי את ההיפך הגמור מתוך מסמכים רשמיים, שממשלות מדינות העולם המתקדמות הינן מעורבות אינטנסיבית במערכות ההשכלה הגבוהה שהן מממנות מכספי הציבור כחלק ממילוי תפקידן ואחריותן כלפי בוחריהן.

ועוד הציגו חמשת הרקטורים מצג שווא בכותבם אל מנהיגי המדינה: **"כידוע לכם מתקיימת מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה. [ ] עתה המערכת מתפקדת בצורה יעילה, אוניקטיבית ומקצועית ביותר."**

סתרתי קביעה שקרית זו בהוכיחי שה-מלי"ג מונעת את הערכת המחקר במוסדות להשכלה גבוהה; שהיא מונעת את הערכת לימודי התואר השלישי; שה-מלי"ג מונעת את ההשוואה בין תוכניות הלימודים של המוסדות השונים לתארים הראשון והשני; ושהיא אינה מפיקה לקחים מן המעט שכן נעשה. המסקנה המתבקשת היא אפוא, כהצעת האוצר, שיש צורך חיוני ומידי בישראל בהקמת סוכנות עצמאית לבקרת תפוקות מערכת ההשכלה הגבוהה ואיכותן כמקובל במדינות המתקדמות בעולם וכמומלץ על ידי גופים המתמחים בבקרה כזו, כדי שזו תערוך בקרה אמיתית.

אדגיש שלא מדובר כאן בעובדי ציבור מן השורה אשר הציגו מצג שווא לעובדי ציבור אחרים. מדובר כאן בחמישה רקטורים שהם הראשים האקדמיים של חמש אוניברסיטאות מחקר בישראל. רקטורים אלה היו אמורים לשמש דוגמא ליושרה לסגל האקדמי, לסטודנטים, ולציבור הרחב אשר העניק להם חופש אקדמי כדי לומר את האמת לשררה. אבל חמשת הרקטורים בגדו בחובת היושרה האקדמית המוטלת עליהם בהציגם מצג שווא למנהיגי המדינה. כגודל ציפיות הציבור מהם, כך עומק אכזבתו.

לכן, אני חוזר על קריאתי אל היועץ המשפטי לממשלה מני מזוז, ועל קריאתי אל מבקר המדינה השופט בדימוס מיכה לינדנשטראוס, לבדוק את תלונתי כנגד חמשת הרקטורים על שהציגו לכאורה למנהיגי המדינה מצג שווא שבעזרתו פגעו לכאורה מהותית בפעולתו התקינה של השירות הציבורי. אם אכן תמצאו כתלונתי, אבקשכם לפעול כנגד חמשת הרקטורים כמתחייב בחוק.

בכבוד רב,

יעקב קריימן

י"ג באייר, תשס"ט
7 מאי, 2009

לכבוד
ד"ר יובל שטייניץ
שר האוצר
משרד האוצר
ירושלים

לכבוד
עו"ד גדעון סער
שר החינוך
משרד החינוך
ירושלים

לכבוד
מר בנימין נתניהו
ראש ממשלת ישראל
משרד ראש הממשלה
ירושלים

נכבדנינו,

אנו החתומים מטה, רקטורים בחמש אוניברסיטאות מחקר בישראל, מבקשים להביע את דאגתנו העמוקה לעתיד ההשכלה גבוהה ולעתיד המדינה אם יאומצו חלקים מחוק ההסדרים המוצע בנושא זה.

דאגותינו העיקריות נוגעות להצעה להקים "חברה למדידה, הערכה ודרוג של איכות ההוראה והמחקר במוסדות ההשכלה הגבוהה" (עמ' 179), וכן להצעה לשינוי הרכב ות"ת (עמ' 183).

כידוע לכם מתקיימת מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה. מערכת זו פועלת מזה כשלוש שנים בהן הפעילה ועדות הערכה בינלאומיות משובחות במספר דיסציפלינות שנבחנו לרוחב על פני אוניברסיטאות ומכללות. תהליך ההערכה הלך והשתפר על פני זמן, טעויות התחלתיות זוהו וטופלו ועתה המערכת מתפקדת בצורה יעילה, אובייקטיבית ומקצועית ביותר. אכן, הקמת מערכת מסוג זה מחייבת, הרבה מאוד ידע, ניסיון בנושאים אקדמיים, קשרים בינלאומיים ויצירתיות. תכונות אלו כבר נרכשו במסגרת מערכת אבטחת האיכות של המל"ג.

עתה, מבקש חוק ההסדרים לערוך הפרטה של מערכת זו, באמצעות הקמת חברה (עסקית, בבעלות ממשלתית).

דאגתנו העמוקה נובעת מהגורמים הבאים :

1. עצם הרעיון להקמת חברה כזו מהווה הצבעת אי אמון נוספת במערכת האקדמית בישראל, במועצה להשכלה גבוהה כגוף הקובע מדיניות, בות"ת- כגוף המתקצב את ההשכלה הגבוהה ובציבור הרחב של מדענים ומורים באוניברסיטאות. אין ספק שיוזמי חוק זה חותרים לצמצם את החופש האקדמי ואת עצמאות המוסדות להשכלה גבוהה (ערכים המעוגנים בחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח - 1958). לראייה, ההצעה לשינוי הרכב ות"ת מספקת תימוכין להשערה זו.
כל בר דעת ומבין עניין וכל מי שמכיר מעט את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, יודע שהתערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות להוביל לניוונו, לצמצום היקף הפעילות המחקרית וההוראתית ובסופו של דבר לפגיעה במשאב היחיד של מדינת ישראל: הון אנושי, ידע ויצירתיות.

2. הצעת החוק מאשימה את האוניברסיטאות ב"חוסר שקיפות וחוסר אובייקטיביות" ובכך מטילה דופי ביושרה האישית והמוסדית של העוסקים במלאכה זו באוניברסיטאות ובמל"ג. טענה זו גובלת בהוצאת דיבה והיא חסרת בסיס לחלוטין, איננה עומדת במבחן

המציאות ונובעת מרצונם של פקידי מדינה להגביר את שליטתם (המוגזמת כבר עכשיו) בניהול, ועיצוב ההשכלה הגבוהה. פתרון הקסם ל"הגברת השקיפות והאובייקטיביות" באמצעות הקמת חברה עסקית שתערוך, תדרג ו"תייעץ" למוסדות להשכלה גבוהה איננו עומד במבחן המציאות, בעיקר לא בשנת 2009. בשנה זו, יותר מתמיד, גילתה החברה האנושית את הכשלים של כוחות השוק, את חוסר היושר והשקיפות במגזר העסקי ואת הנזקים החברתיים והכלכליים העלולים לנבוע מפעילותן של חברות כאלו. עם ישראל איננו יכול להרשות לעצמו פגיעה פוטנציאלית מסוג זה במערכת ההשכלה הגבוהה הפועלת היטב, ביעילות (על פי השוואות בינלאומיות), ובהצלחה מדעית והוראתית לא מבוטלת.

אשר על כן, אנו פונים אליכם בבקשה שיבוטלו לאלתר שני רכיבי חוק ההסדרים המוצע העוסקים בהשכלה הגבוהה: מדידה, הערכה ודירוג של איכות ההוראה והמחקר במערכת ההשכלה הגבוהה (עמ' 182 - 179), וכן ההצעה לשינוי הרכב ות"ת (עמ' 183 - 184).

אימוץ שתי הצעות אלו תביא בכייה לדורות למדינת ישראל, לשגשוגה הכלכלי ולחוסנה החברתי.

בברכה,

פרופ' דני לויטן
רקטור אוני' תל אביב

פרופ' גימי וינבלט
רקטור אוני' בן גוריון בנגב

פרופ' יוסי בן ארצי
רקטור אוני' חיפה

פרופ' פאול פייגין
משנה בכיר לנשיא הטכניון

פרופ' שרה סטרומזה
רקטור אוני' העברית